

Likestillings- og
diskrimineringsombudet

Vår ref.

Deres ref.

10/281-4-MBA

UTTAELSE I KLAGESAK - SPØRSMÅL OM INNGANGSPARTIENE TIL BUTIKKER PÅ CITY SYD ER UNIVERSELT UTFORMET

Inngangspartier til butikker på City Syd er ikke universelt utformet

NHF klaget inn 7 butikker på kjøpesenteret City Syd i Trondheim for manglende universell utforming. Bianco Footwear, Estetique og Tiller Blomster ligger på senterets plan 1. Game Stop, The Body Shop, Bjørklund og Gullsmed Aas ligger på senterets plan 2. Felles for alle butikkene er at det er to trappetrinn (30 cm høydeforskjell) mellom butikkene og senterets fellesareal. Ombudet fant at ingen av butikkene på plan 2 var universelt utformet. Ombudet har skrevet uttalelser rettet mot alle butikkene, men legger her ut en av uttalelsene.

Ombudet mente det ikke har betydning at butikkene legger ut mobile ramper for kunder som trenger det. Ombudet mener det må monteres permanente ramper som en tilgjengelig løsning.

Ombudet fant heller ikke at butikkene hadde sannsynliggjort at det ville være *uforholdsmessig byrdefullt* for butikkene å utbedre den manglende tilgjengeligheten til butikkene. Butikkene anførte i hovedsak sikkerhetsmessige hensyn til at de ikke ville montere rampe. Butikkene la i samarbeid med senterledelsen ved en fagkyndig uttalelse fra et brann og sikkerhetsfirma (BST) som mente det ikke kunne monteres ramper ut i fellesområdene på senteret. Ombudet hadde forståelse for dette, men mente likevel det burde være mulig å montere ramper inn i butikkene. Ombudet uttalte at det nok ville gå med noe salgsareal til rampe inn i butikkene, men mente ikke dette argumentet hadde avgjørende vekt. Det var også opp til virksomhetene å møblere butikkene slik at det var mulig for rullestolbrukere å handle der.

Saksnummer: 10/279, 10/280,10/281,10/282

Dato: 27. februar 2011.

Lov: Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 9.

Likestillings- og diskrimineringsombudet viser til klage fra Norges Handikapforbund Trøndelag (NHF) av 10. februar 2010.

NHF mener 7 virksomheter (Tiller Blomster, Estetique, Bianco, Game Stop, Gullsmed Aas, Gullsmed Aas og Gullsmed Aas) på kjøpesenteret City Syd i Trondheim ikke oppfyller kravet til universell utforming etter diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 9 fordi det ikke er mulig å komme seg inn i butikkene med rullestol. Gullsmed Aas er en av de innklagede butikkene.

Ombudet har vurdert saken, og konkluderer med at Gullsmed Aas bryter plikten til å sikre universell utforming av virksomhetens lokaler på City Syd, jf. diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 9 tredje ledd. Ombudet beklager lang saksbehandlingstid.

Likestillings- og diskrimineringsombudets uttalelse kan bringes inn for Likestillings- og diskrimineringsnemnda innen tre uker fra det tidspunkt Gullsmed Aas mottar ombudets brev, se vedlagte orientering.

Sakens bakgrunn

City Syd er et kjøpesenter i Trondheim. På plan 1 i kjøpesenteret finner vi butikkene Estetique, Bianco og Tiller Blomster. Disse butikkene har to trinn ned ved inngangen til butikkene. På plan 2 finner vi butikkene Game Stop, Bjørklund, The Body shop og Gullsmed Aas. Disse butikkene har to trinn opp. Felles for de 7 lokalene er at det er en høydeforskjell på ca 30 cm fra fellesarealet på senteret og inn i lokalene.

NHF klaget inn de 7 virksomhetene på kjøpesenteret City Syd i Trondheim samlet. NHF viser til at alle 7 butikkene det klages på har to trappetrinn fra fellesarealene og inn i butikkene.

NHF er kjent med at City Syd ønsker en større utbygging/ombygging og at senteret har planer om å foreta en gjennomgang av hele bygget i denne sammenheng. Dette er imidlertid ikke tidfestet og det er heller ikke gitt godkjenning fra kommunen på en større utbygging. NHF mener senteret må finne akseptable løsninger frem til en eventuell ombygging har funnet sted.

NHF har lagt ved fotografier som viser butikkens utforming. Gullsmed Aas har to trinn opp til fellesarealet. NHF mener bedre adkomst til butikkene på plan 2 kan løses ved at butikkene monterer en langsgående rampe. Det vises til at butikkene på plan 2 har store nok arealer til at dette er mulig. Alternativt kan Gullsmed Aas etablere en trinnfri inngang fra siden av butikken da denne butikken ligger på et hjørne mot trappeoppgangen.

Virksomhetene på City Syd har gått sammen og gitt en samlet redegjørelse til ombudet. Virksomhetene erkjenner at butikkens utforming ikke er optimale for personer med nedsatt bevegelsesevne. Butikkene har derfor mobile ramper som legges ut for å hjelpe kunder som har behov for det.

Permanente ramper kunne bedret tilgjengeligheten ytterligere. Butikkene viser imidlertid til at firmaet Brann- og sikkerhetsteknikk AS, (BST) nylig har foretatt en brannteknisk vurdering av rømningsveier ved etablering av ramper. BST avviser muligheten for å plassere rampene i fellesarealet fordi dette vil være til hinder for evakuering på senteret.

BST skriver i sin utredning at de etter en brannteknisk vurdering ikke kan akseptere løsningen med å bygge rampene i fellesarealene. Størrelsen på rampene inkludert håndrekker vil skape hindringer og danne flaskehals i fellesarealene under evakuering/rømning. I sin konklusjon skriver BST at ramper eller andre tiltak for å bedre tilgjengeligheten må trekkes inn i den enkelte butikk. For butikkene på plan 2 (Gullsmed Aas, Bjørklund, The Body shop og Gamestop) vil det etter BST sin mening være umulig å bygge ramper inn i butikkene fordi selve dekket da må skjæres i for så å henge en rampe i dette området. BST mener dette er et svært

omfattende inngrep og kommer i tillegg til de ulemper det medfører rent arealmessig å legge rampen inn i salgsområdet.

Virksomhetene har også vist til at dersom permanente ramper skal bygges inne i lokalene vil store deler av salgsarealene i de nevnte butikkene forsvinne til ramper og snuplasser. Dette vil endre forutsetningene for virksomhetenes drift i så stor grad at det må vurderes om videre drift er forsvarlig. Butikkene viser til at ramper med snuareal tar opp 9 kvadratmeter av gulvarealet. Når virksomhetene ikke har mer enn 48 kvadratmeter totalt vil det være et urimelig inngrep å kreve at butikkene skal montere rampe inn i butikkene. Det vises til at situasjonen ville vært en annen for et butikklokale på 1000 kvadratmeter.

På bakgrunn av dette og BST sitt absolutte forbud mot å etablere ramper i fellesarealene, ser virksomhetene ingen annen utvei enn å fortsette dagens praksis med mobile aluminiumsramper som legges ut ved behov.

Det vises også til at det planlegges ombygging av de påklagede områdene i City Syd. I den forbindelse vil man gjøre utbedringer for å sikre tilgjengelighet for alle kunder, også de med nedsatt funksjonsevne.

Rettslig grunnlag

Ombudet har kompetanse til å gi uttalelse om et forhold er i strid med diskriminerings- og tilgjengelighetsloven, jf. diskrimineringsombudsloven § 3 tredje ledd, jf. § 1 annet ledd nr. 3. Denne saken reiser spørsmål om virksomheters plikt til å sikre universell utforming etter diskriminerings- og tilgjengelighetslovens § 9. Diskriminerings- og tilgjengelighetslovens § 9 tredje ledd pålegger offentlige og private virksomheter rettet mot allmennheten en plikt til å sikre universell utforming av virksomhetens alminnelige funksjon.

Med universell utforming menes tilrettelegging av hovedløsningen i de fysiske forholdene slik at virksomhetens alminnelige funksjon kan benyttes av flest mulig, jf. § 9 andre ledd. Dette betyr at virksomhetens fysiske fasiliteter, som skal benyttes av allmennheten (kundene, pasientene), skal tilrettelegges på en slik måte at flest mulig får tilgang til de tjenester virksomheten tilbyr. Det er hovedløsningen som skal være gjenstand for tilrettelegging. Det vil derfor være i strid med bestemmelsen at det lages egne innganger, områder eller lignende for bestemte grupper.

Plikten til universell utforming rekker så langt det ikke medfører en uforholdsmessig byrde for virksomheten, se § 9 tredje ledd. Ved den konkrete uforholdsmessighetsvurderingen vil den positive effekten og viktigheten av tilretteleggingen måtte veies mot kostnader og andre former for belastning tilretteleggingen medfører. Lovgiver har bestemt at det særlig skal legges vekt på:

1. tilretteleggingens effekt for å nedbygge funksjonshemmende barrierer (nytte vs kostnad)
2. om virksomhetens funksjon er av offentlig art
3. de nødvendige kostnadene ved tilretteleggingen
4. virksomhetens ressurser
5. sikkerhetsmessige hensyn
6. vernehensyn

Dersom ombudet kommer til at det er en uforholdsmessig byrde å sikre universell utforming, betyr ikke det at virksomheten kan la være å foreta seg noe. Virksomheten er uansett forpliktet til å jobbe for best mulig tilgjengelighet for personer med nedsatt funksjonsevne.

Etter diskriminerings- og tilgjengelighetslovens § 13 vil det være opp til innklagede å sannsynliggjøre at det ikke har forekommet diskriminering i strid med loven, dersom det foreligger omstendigheter som gir grunn til å tro at diskriminering har skjedd.

Ombudets vurdering

Ombudet vil innledningsvis slå fast at Gullsmed Aas og de andre butikkene på senteret er virksomheter som har plikt til å sikre at virksomhetens hovedløsninger er universelt utformet etter diskriminerings- og tilgjengelighetslovens § 9. Virksomheten har derfor plikt til å tilrettelegge de deler av virksomhetens lokaler som benyttes av kundene på en slik måte at flest mulig, uavhengig av individuelle forutsetninger, vil ha tilgang til virksomhetens tjenester og service. Plikten til universell utforming omfatter helt klart inngangspartiene til butikkene på et stort kjøpesenter.

Er inngangspartiet til Gullsmed Aas universelt utformet?

Det første ombudet må ta stilling til er om inngangspartiet til Gullsmed Aas tilfredsstillende kravet til universell utforming. NHF har sendt fotografier av inngangen til butikkene på senteret. Ombudets vurderinger bygger på redegjørelsen fra partene, samt oversendte fotografier.

Gullsmed Aas befinner seg på kjøpesenterets plan 2 og det er to trinn ned fra butikken til senterets fellesareal. Hvordan de fysiske forhold ved den aktuelle virksomhet skal utformes for å sikre tilgjengelighet for flest mulig, må vurderes konkret. En veiledning om hvilke løsninger som vil avhjelpe behovet for flest mulig er gitt i offentlige standarder. Standard Norge har utarbeidet retningslinjer for universell utforming av nye bygg. Disse retningslinjene er veiledende for hva som anses som universell utforming.

Det følger av NS 11001-1:2009 punkt 7.4 at

"... det skal ikke være nivåforskjeller mellom gulv ute og gulv inne ved inngangspartiet. Hvis døren har terskel, skal den ikke bygge mer enn 25 med mer over gulvnivå..."

Her er det to trappetrinn ned fra selve butikkene (30 cm) til fellesområdet. Det er uomtvistet at det vil være svært vanskelig for spesielt rullestolbrukere å komme inn i butikken uten hjelp.

De innklagede butikkene har anført at det legges ut mobile aluminiums ramper ved behov. Ombudet understreker at dette ikke er tilstrekkelig til å oppfylle kravet til universell utforming av et inngangsparti. Plikten til universell utforming innebærer at det etableres en inkluderende løsning som kan benyttes av alle. Det er også hovedløsningen som skal tilrettelegges. Dette betyr at midlertidige ramper som settes ut og tas bort igjen ved behov, ikke er i tråd med lovens krav. Løsninger hvor en kunde er avhengig av betjeningen for å komme inn i butikken er ikke en løsning ombudet kan godkjenne. Det følger av prinsippet om universell utforming at løsningene skal være faste fysiske innretninger som ikke krever bistand fra andre å ta i bruk. Her opererer butikkene, inkludert Gullsmed Aas med en særløsning som er lite inkluderende.

Inngangen til Gullsmed Aas på City Syd er derfor ikke universelt utformet.

Vil krav om UU av butikkens inngangsparti være uforholdsmessig?

Ombudet må så vurdere om virksomhetene, her Gullsmed Aas, har dokumentert at det vil være en uforholdsmessig byrde å sikre universell utforming av butikkens inngangsparti. Det

er de innklagede virksomhetene på City Syd, herunder Gullsmed Aas, som har bevisbyrden for at det vil være en uforholdsmessig byrde å gjøre inngangspartiene universelt utformet.

I vurderingen av om det er uforholdsmessig å kreve universell utforming, skal det legges vekt på bl.a. effekt av tilretteleggingen, sikkerhetsmessige hensyn og kostnadshensyn. Oppregningen ekskluderer ikke at det tas hensyn til også andre momenter i vurderingen, jf Ot.prp. nr. 44. s. 261.

Gullsmed Aas er lokalisert i kjøpesenterets plan 2 sammen med blant annet Gullsmed Aas, Game Stop og Gullsmed Aas. For disse butikkene er det i hovedsak anført sikkerhetsmessige og tekniske grunner til at det ikke kan monteres permanente ramper ved butikkenes inngangsparti. Rampene må bygges inn i butikkene fordi det ikke er forsvarlig å bygge rampene ut i senterets fellesareal. Butikkene har lagt ved et brannteknisk notat fra firmaet Brann og Sikkerhetsteknikk AS, (BST) som underbygger dette. BST viser til at størrelsen på rullestolramper vil skape hindringer og danne flaskehalsen i fellesarealet under evakuering/rømning. Det følger av lovens forarbeider at absolutte krav til sikkerhet kan ikke settes til side ved universell utforming, mens relative krav må vurderes i lys av andre hensyn, jf Ot.prp. nr 44. (2007-2008) s. 261.

Ombudet ser at det av branntekniske og sikkerhetsmessige årsaker kan bli vanskelig å legge rampe fra butikken og ut i fellesområdet. Ombudet tenker da spesielt på at det kan bli vanskelig ved en evakuering/rømningssituasjon på senteret hvis det ligger ramper ute i senterets fellesområde. Dette kan også skape problemer/hindringer fra svaksynte som går på senteret dersom ramper sperrer gangbanen i fellesområdet. Ombudet legger her BST sin fagkyndige (sikkerhetsmessige vurderinger) til grunn om at det ikke kan legges ramper ut i fellesområdet, og går ikke nærmere inn på dette., og går ikke nærmere inn på dette.

NHF foreslår at Gullsmed Aas kan etablere en ekstra trinnfri inngang på siden av butikken ved at deler av veggen slås ned. Slik ombudet ser det vil en ekstra inngang fra siden være i tråd med lovens krav om at det er hovedløsningen som skal være tilgjengelig. Ombudet kan ikke se at virksomhetene, herunder Gullsmed Aas eller BST har kommentert dette løsningsforslaget.

For butikkene på plan 1 har NHF imidlertid foreslått at butikkene etablerer langsgående ramper. NHF viser til at butikkene på plan 2 har store arealer hvor dette enkelt kan gjøres. BST og butikkene på senteret hevder at det vil være et betydelig og nesten umulig inngrep å montere ramper inn i disse butikkene fordi det da må skjæres i dekket. BST viser også til de ulemper dette vil medføre for salgsarealet.

Ombudet ser at det vil måtte skjæres noe i dekket (området med trappetrinnene) foran butikkene på plan 2 for å kunne etablere flere ramper inn i butikkene, men slik ombudet vurderer det bør dette være mulig. BST har heller ikke utdypet hvorfor en slik utforming ikke er mulig å gjennomføre. Ombudet har nylig besøkt et kjøpesenter i Kristiansand (Slottet) hvor noen av butikkene hadde fått montert en rampe i gulvet ved inngangen. Dette fremstod som en god løsning. Selv om disse kjøpesentrene og butikkene ikke er helt sammenlignbare med butikkene på City Syd viser eksempelet fra Kristiansand at det er mulig å tenke seg andre løsninger for tilgjengelighet også på City Syd enn bare mobile ramper som legges ut ved behov. Ombudet ser for seg at noe lignende er mulig å gjøre foran Gullsmed Aas og de andre butikkene på plan 2. Bilder av kjøpesenteret i Kristiansand vil for ordens skyld legges ved denne uttalelsen som et eksempel til etterfølgelse.

Det anføres også fra de innklagede at det vil utgjøre en ulempe for butikkene å ha universelt utformede ramper inn i salgsområdet. BST anbefaler derfor heller ikke rullestolramper for butikkene på plan 2, men foreslår å videreføre ordningen med de mobile rampene.

Ombudets utgangspunkt er at virksomheter skal strekke seg langt for å oppnå universell utforming. Virksomhetene må velge de løsningene som sikrer tilgjengelighet på best mulig måte. Når det gjelder ramper betyr dette at disse etter ombudets mening må være i tråd med veiledningene fra Standard Norge i NS 11001-1:2009 og Teknisk forskrift til Plan og bygningsloven.

Ombudet ser at universelt utformede ramper som oppfyller standardene vil kunne ta noe plass fra salgsarealet, og gi mindre plass til varehyller, varer og lignende i butikken. Butikkene på plan 2 i kjøpesenteret er imidlertid større enn de på plan 1. Slik ombudet ser det er det derfor mulig å få montert noe større og bredere ramper inn i disse butikkene enn i butikkene på plan 1. Ombudet mener også at butikkene og BST overdriver hvor mye plass som vil forsvinne dersom en rullestolrampe legges inn i butikkene.

Ombudet understreker uansett at selv om det ikke alltid av hensyn til plass er mulig å kreve absolutt universelt utformede løsninger, er likevel virksomhetene forpliktet til å gjøre det som er mulig for å sikre tilgjengelighet for alle til butikkene. At det er vanskelig å montere helt universelt utformede rullestolramper inn i butikkene betyr ikke at virksomhetene på City Syd kan holde fast på diskriminerende særløsninger, som mobile ramper uten videre.

Ombudet viser til at det følger av lovens forarbeider at

”kravet til universell utforming ikke bortfaller dersom hovedløsningen ikke kan tilrettelegges. I slike tilfeller må plikten ivaretas ved at den beste alternative løsning velges. En særløsning for personer med bestemte funksjonshindre kan derfor være diskriminering i lovens forstand dersom en bedre alternativ løsning kunne vært valgt”, jf Ot.prp. nr 44. (2007-2008) s. 261.

Ombudet mener hovedløsningen (hovedinngangen) til butikkene på plan 1 kan tilrettelegges ved at virksomhetene senker mindre permanente rullestolramper ned i butikkgulvene. Ombudet mener at det er mye bedre at virksomhetene monterer mindre ramper, for eksempel hvor snuplass utelates, enn at butikkene tar i bruk særløsninger med mobile ramper i lengre tid fremover. Ombudet mener løsningen med de mobile rampene er diskriminerende fordi det faktisk er mulig for butikkene å velge en mer inkluderende løsning, herunder permanente rullestolramper.

Ombudet understreker viktigheten av at butikker og andre virksomheter gjør så mye som mulig for å sikre ikke - stigmatiserende og inkluderende løsninger som gjør virksomhetene tilgjengelig for alle. Slik virksomhetene på plan 2 fremstår i dag (med de mobile rampene som legges ut ved behov) sikrer de ikke inkluderende tilgjengelighet i tilstrekkelig grad.

Virksomhetene har anført at de vil måtte revurdere sin drift på City Syd dersom ramper skal monteres inn i butikkene. Det følger av lovens forarbeider at de faktiske kostnadene ved tiltaket og virksomhetens økonomiske situasjon står sentralt for pliktsubjektet. Loven pålegger som utgangspunkt ikke så vidtgående plikt til kostbare tilrettelegginger at pliktsubjektet må legge ned sin virksomhet, jf ot.prp. nr 44. (2007-2008) s. 261.

Ombudet mener imidlertid at butikkene og BST overdriver hvor mye plass som vil forsvinne dersom en mindre rullestolrampe (for eksempel uten snuplass) senkes ned i gulvet, og inn i butikkene på plan 2. Disse butikkene har et større areal enn butikkene på plan 1. Ombudet kan ikke se hvordan salglokalet vil bli svært redusert, og at omsetningen vil reduseres betydelig dersom dette arbeidet gjøres. Det er heller ikke vidtgående og kostbare tilrettelegginger det er tale om, men mindre utbedringer (ramper ved inngangsparti) som vil gi stor effekt. Det følger også av forarbeidene at

”Terskelen ligger imidlertid ikke så lavt at tilrettelegging som vil være nyttig for store grupper mennesker, og som det er rimelig at virksomheten utfører faller utenfor av hensyn til rene

fortjenestehensyn. Disse hensyn vil ofte måtte veies mot den positive effekten tiltaket har når det gjelder å bygge ned funksjonshemmende barrierer og skape en likeverdig tilgjengelighet”, jf ot.prp. nr. 44 (2007-2008) s. 261.

Ombudet mener det her fremstår som en rimelig løsning at butikkene på City Syd monterer rullestolramper inn i butikkene. Det er helt uomtvistet at montering av rullestolramper vil være svært nyttig og ha en positiv effekt fordi det vil gjøre det mulig for rullestolbrukere å komme seg inn i butikkene på lik linje med andre kunder. Dersom permanente ramper monteres vil en slippe den stigmatiserende løsningen hvor kunder som sitter i rullestol må be personalet legge ut mobile ramper hver gang de vil inn i butikkene. En løsning med permanente ramper vil bidra til å bygge ned funksjonshemmende barrierer i samfunnet. Løsningen vil gå foran som et godt eksempel. Ombudet mener virksomhetene ikke kan slippe unna plikten til tilrettelegging ved kun å vise til at omsetningen til virksomheten vil kunne gå ned ved montering av ramper.

Det er også virksomhetens ansvar å påse at butikken er møblert på en måte som gjør den mest mulig tilgjengelig. Selv om det bare er inngangen til butikkene på City Syd som er påklaget her er det i utgangspunktet en plikt til universell utforming av hele butikken. Hvis det er slik at en rullestolrampe vil gjøre det vanskelig å passere for rullestolbrukere og andre kunder, mellom hyller og stativer med dagens møblering i butikken, oppfordrer ombudet virksomhetene på plan 1 til å endre butikkenes vareplassering, og tenke ut nye måter å stille ut varer på. Et alternativ kan være å ha et mindre antall varer utstilt i selve butikken, og oppbevare flere eksemplarer av de utstilte varene på lageret som hentes av betjeningen ved behov.

Det er anført fra virksomhetene at hele City Syd planlegges utbedret med fokus på universell utforming innenfor en ramme på 10 år. Det er imidlertid ikke lagt frem en klar plan for når dette vil bli gjennomført, og hva som faktisk skal gjøres med senteret. Ombudet mener det er nødvendig å utbedre de innklagede butikkene på plan 1 nå, og ikke utsette dette arbeidet flere år frem i tid. Ombudet mener effekten av at butikkene gjør dette nå veier tyngre enn de antatte og hypotetiske kostnadene/eventuelle tap dette vil medføre for virksomhetene og selve kjøpesenteret.

Ombudet finner at virksomhetene ikke har sannsynliggjort at det vil være uforholdsmessig byrdefullt for Gullsmed Aas og de andre butikkene på plan 2 å utbedre inngangspartiene. Det er ikke opp til ombudet å vurdere hvilken løsning som vil være best for butikken.

Konklusjon

Likestillings- og diskrimineringsombudet konkluderer med at Gullsmed Aas på City Syd bryter diskriminerings- og tilgjengelighetsloven fordi butikkens inngangsparti ikke er tilgjengelig.

Ombudet reagerer på at et så nytt kjøpesenter som City Syd ikke er universelt utformet. Ombudet var i november 2010 i kontakt med senterleder Finn Dybdalen på telefon om klagesakene og tilgjengelighet på senteret. Dybdalen uttrykte da et ønske om å gjøre butikkene på senteret tilgjengelig, og i tråd med plikten til universell utforming. Dybdalen skulle komme tilbake til ombudet om saken i desember 2010. Ombudet har ikke hørt fra senterledelsen siden da. Det er ikke opp til ombudet å vurdere hvordan arbeidet skal gjøres.

Ombudet oppfordrer imidlertid Gullsmed Aas og de andre butikkene på plan 2 til å gå i dialog med hverandre og senterledelsen om å utbedre inngangspartiene til butikkene. Flere av butikkene er nabobutikker, og det bør kunne utarbeides en felles løsning for flere av disse. Alternativt kan Gullsmed Aas lage en trinnfri inngang fra siden av butikken etter forslaget fra NHF.

Ombudet ber om tilbakemelding fra Gullsmed Aas på om butikken vil rette seg etter ombudets uttalelse innen **30. mars 2011**.

Dersom Gullsmed Aas og de andre butikkene på plan 2 ikke retter seg etter ombudets uttalelse vil ombudet vurdere å bringe saken inn til vurdering hos Likestillings- og diskrimineringsnemnda. Nemnda kan treffe vedtak om at det foreligger brudd på plikten til universell utforming, jf. diskrimineringsombudsloven § 7. Nemnda har også kompetanse til å pålegge stansing, retting eller andre tiltak.

Dersom Gullsmed Aas ikke følger et pålegg fra Likestillings- og diskrimineringsnemnda, har nemnda myndighet til å ilegge en løpende tvangsmulkt frem til forholdet er brakt i orden.

Med vennlig hilsen

Sunniva Ørstavik

likestillings- og diskrimineringsombud